

ZILLEGHEM

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

29STE JAARGANG NR 1

Januari-februari-maart 2008

Verantw. Uitg.: B. Denys, Klapprozenlaan 13, 8210 Zedelghem

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
"PASTOOR RONSE"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

Kempinck André	Zedelgem anno 1937	3
Denolf Noël	Zedelgemnaar Arseen Verleye vertelt...	14
Denys Bertrand	Namen noemen te Zedelgem	29
B. D.	Op de boekenplank	37

MAART 2008 – 29ste Jaargang Nr 1

REDACTIE EN BEHEER

Bertrand Denys
Patrick Arnou
Johan Braet
Géry Cappon
Victor Deceuninck
André Ramon

Klaprozenlaan 13, 8210 Loppem
B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Wantestraat 136, 8310 Assebroek
Patrijzenhoek 9, 8210 Zedelem
Mariastraat 7, Brugge
Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aartrijke

Lidmaatschap: € 7,50

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Secretariaat:

A. Ramon, Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aartrijke
Tel.: 050 / 20 94 95 – Fax: 050 / 20.94.95

Abonnementen:

P. Arnou, B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Tel.: 050 / 20 98 58 – Fax: 050 / 20 95 01

Studies verschenen in
"Zilleghem" of uittreksels
daarvan, mogen niet gebruikt
noch aangehaald worden zonder
te verwijzen naar dit tijdschrift en
de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk
voor de inhoud van zijn artikels

www.bloggen.be/heemkundezedelgem

Verantw. Uitgever: Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 LOPPEM

ZEDELGEM ANNO 1937

André Kempinck

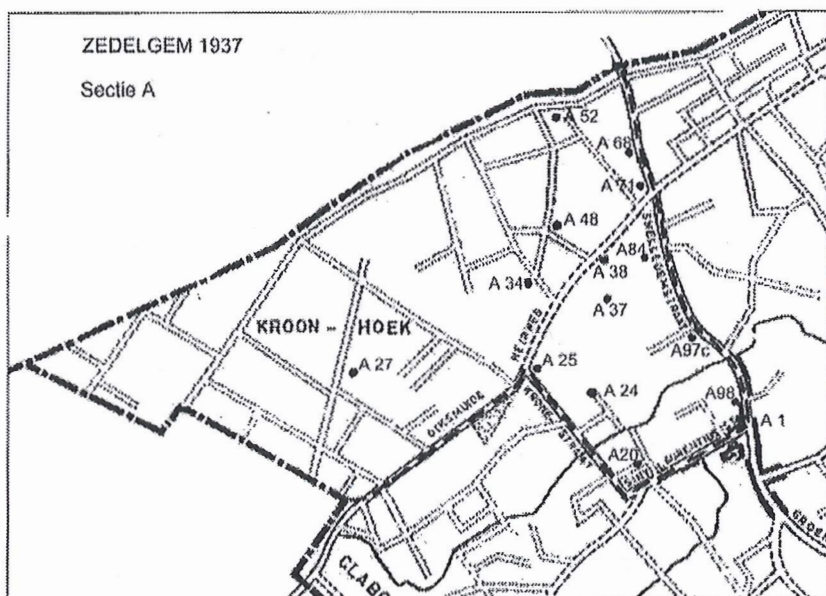
De kiezerslijst van 1938

Toen ik onlangs een beetje orde op zaken stelde in mijn Zedelgense documentatie vond ik een kiezerslijst terug van mannen en vrouwen voor het jaar 1938. Dit was nog een geschenk van mijn schoonvader, Oscar Baes. Als leidinggevende in het station van de N.M.B.S. in Zedelgem was een kiezerslijst noodzakelijk om eventuele inlichtingen te kunnen verstrekken. Ook als bestuurslid van de N.S.B. kwam dit document hem zeer goed van pas. Hij gaf me dit tijdens zijn lange ziekte in de jaren '60.

Het Zedelgem van vóór de oorlog (W.O.II). Wie is daar niet nieuwsgierig naar ? Met de gegevens van deze kiezerslijst heb ik Zedelgem als het ware herbouwd in zijn oude vorm van straten, secties en inwoners. Je moet weten, vroeger werden er praktisch geen straatnamen gebruikt en dus ook in Zedelgem waren de bewoners allen bekend onder sectie ... nr. ... Tot in de eerste jaren na 1930 waren deze secties dus bijna de enige bron van adressering. Dit was niet alleen hier zo, maar ook in vele gemeenten in de omtrek. Zedelgem had een sectie A, B, C, D, E en F. Bij deze toestand kon je dus in dezelfde straat 2 huizen vinden met hetzelfde huisnummer, bv. 25. Aan de ene kant van de straat stond het op A 25 en aan de andere kant op C 25, en dit op een afstand van 100 m. Maar dat was toen nog die goeie oude tijd en dit was blijkbaar geen probleem voor de postbodes, want die kenden iedereen en alleman.

In de kiezerslijst van 1938 waren benevens de secties ook de straatnamen reeds vermeld. Hierna volgt de registratie van de secties, nummers en straten uit die kiezerslijst die opgemaakt werd door de bevoegde diensten in de loop van 1937 en goedgekeurd door het College van Burgemeester en Schepenen op 20 september 1937.

1937 – Sectie A.

De sectie A in Zedelgem van 1937 behelsde in hoofdzaak de huizen gelegen westwaarts van de kerk. Anders gezegd van aan de kerk de Heirweg rond. Ik bepaal het nader. We starten aan de rechterkant van de St.-Laurentiusstraat, gezien van de kerk, volgen dezelfde kant van de Kronestraat. Aan de Heirweg steken we de straat over naar het Vloetenveld om terug te keren naar de Heirweg en verder via het Maantjeveld en de Heirweg aan de Noordwandeling te belanden. Om af te ronden wordt de Snellegemsestraat genomen aan de grens van Snellegem en van daaruit keren we terug aan de rechterkant tot

aan de kerk. De hiernavolgende lijst van de bewoners van deze sectie werd opgemaakt enkel en alleen volgens de reeds vermelde kiezerslijst.

St.-Laurentiusstraat

*Foto van de woning A 1 met de eigenaar Aimé Meny¹,
tevens uitgever van deze fotoreeks over Zedelgem vóór WO II.*

1. Meny Aimé-Deketelaere Pharaïlde.
Salu François-Steenwinckel Jeanne.
Zie bijgaande foto van de woning A1 met de eigenaar
Meny Aimé.
- 2 Vanhooren Alidor-Eecloo Alida.
- 3 Deketelaere Ildefons-De Baes Augusta.
Deketelaere Pieter.
- 4 Gurdebeke Arthur-Foré Louise. Gurdebeke Irma
Mouton Sylvie
- 5 Pattyn Richard-Foré Julie.
Foré August-Vervaecke Marie

---

¹ De juiste schrijfwijze van deze naam is Meny en niet Miny.

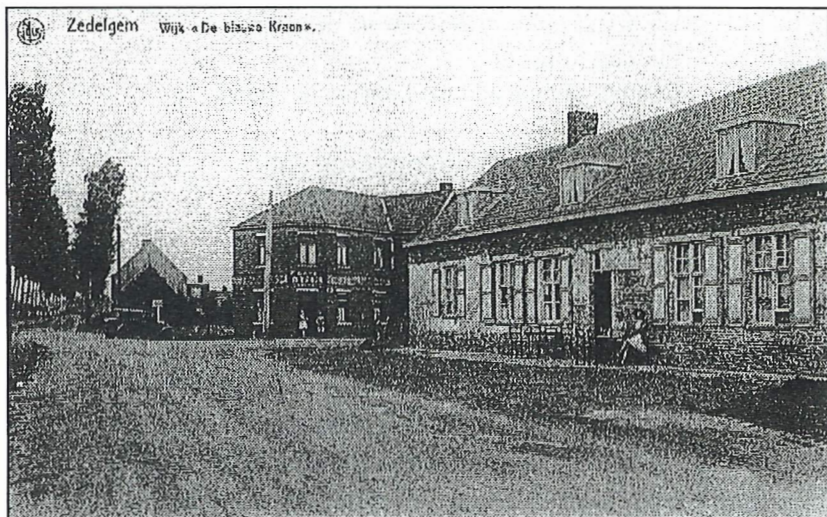
- 6 Delodder Jozef - Pastoor, maart 1934-januari 1943.
Decraene Irma – huishoudster.
- 7 Staelens Michel – Onderpastoor, juni 1932-sept.1938.
Pastoor op St.-Eooi sept. 1938- januari 1952.
- 8 Foré Honoré-Sabbe Zenobie
- 9 Vanwalleghem René-Desanghere Alida.
- 9b Rommel Achiel*-Verscheure Marie Louise.
*Burgemeester 1921-1926.
10. Lievens Jeroom-Vanroose Maria.
later: Tuytens Constant-Bernaert Georgette.
11. Rommel André-Deklerck Zulma.
Deklerck Hyppoliet*-Willems Eugenie.
*Voorzitter C.O.O. 1937-april 1956
12. Schatteman Alidor-Segaert Maria.
- 12bis Slabbinck Hector-Degrande Helena.
13. Goegebeur August-Vermeulen Hermini.
14. Lievens Joseph*-Pyck Irma.
*Burgemeester 1947-1976
Lievens Hector Devreker Amelie (wed. Pyck)
15. Slabbinck René-Braet Marguerite.
16. Braet Edmond-Slabbinck Eliza
17. Vergauwe Remi-Allemeersch Zulma
Vergauwe August-Ryheul Clementine
18. Deklerck Augustin*-Vergauwe Maria
*Voorzitter C.O.O. april 1956-juli 1971.
19. Verbeke Cyriel-Taecke Alida
20. Goegebeur Jacob-Demeyer Zenobie

Kronestraat

- 20bis Lingier Karel-Degroote Julie
Teetaert Camiel-Lingier Emma
- 20b Vyncke Honoré-Slabbinck Coralie
- 21 Mestdag Hilaire-Holvoet Maria
- 22 Van In Jan-Cools Anna
- 23 Pollet Honoré-Tampère Josephine

- 24 Segaert August-Eecloo Nathalie. Segaert André
en Marcel
Jonckheere Arseen-Segaert Martha
- 24a Meulemeester Maurice-Eecloo Judith
- 24bis Kyndt Oscar-Deblauwe Sylvie
- 25 Dekeyzer August-Vandewalle Adronie
Dekeyzer Maria

*Café 't Park is de woning onder nummer 25 van de sectie A
Dekeyzer August.
Algemeen zicht op de Heirweg. (uitg.: Meny, Zedelgem)*

Heirweg

- 26 Deceuninck Honoré-Vanaudenaerde Martha

Vloetenveld

- 27 Baert Marcel-Denys Eugenie
- 27a Vandesompele Karel-Lamote Barbara
Vandesompele Alfons-Vanslambrouck Sidonie
- 27b Bernaert Louis-Bonheure Rachel

- 27c Strubbe Jan-Beuckelaere Madeleine
 27d Pluvier André-Vancompernelle Rachel
 Vandierendonck Maurice-Vancouillie Alida
 27e Dierickx Adolf-Bonte Julia
 27f Verbandt Frans-Lambrecht Emma
 (zie ook A 27i)
 27g
 27h Clevers Jules-Rambout Leonie
 27i De Cock Medard-Dumon Eugenie
 De Cock Jozef
 Daarna: Verbandt Frans-Lambrecht Emma
 27j
 27k Inghels Leon-Wildemeersch Julia
 28 Bosbeheer

Heirweg

- 29 Degrande Joseph-Meuleman Emma
 30 Dezittere Edmond-Sabbe Juliana
 31 Vandenberghe Leo-Devriendt Ida
 32 Slabbinck August-Vandewalle Idalie
 Slabbinck Lucien
 33 Jonckheere Pieter-Naeyaert Maria
 Jonckheere Valeer

Maantjeveld

- 34 Vyncke Leonard-Degraeve Sidonie
 Desoete Joseph-Vyncke Martha
 35 Hillewaert Hendrik-Seynaeve Romanie

Heirweg

- 36 Miny René-Decock Leonie Miny Seraphin
 37 Devuyt Emiel-Beauprez Cesarine

- 38 Danschotter Frederik-Vannieuwenhuyze Laura
 38 Deketelaere Raymond-Gryson Zoë
 38a Debusschere Jan-Vandewalle Eugenia
 Daelman Frans-Debusschere Demetrie
 38a Lahousse August-Debusschere Robertine
 38b Lahousse Cyriel-Debusschere Marie
 38c Benoot Camiel-Vancauwenberghe Anna
 38/8 De Cock Camiel-Meulemeester Madeleine
 38f Benoot Edmond-Debusschere Augusta
 39 Beauprez Leopold-Vanrafelghem Julia
 Beauprez Camiel
 40 Heindryckx Ernest-Vergauwe Zulma
 41 Daenekyndt August-Denolf Leonie
 Daenekyndt Bernard-Bonte Amelie
 42
 43
 44 Deblauwe Richard-Vanhoecke Maria
 44a Ongenae Karel-Cauwels Alice
 45 Ramant Edward-Dejaegher Rosalie
 46 Degrande August-Daenekyndt Maria
 46b Vandaele Camiel-Denolf Eugenie
 47 Rosseel August-Vanhoecke Leonie
 Rosseel Edgard

Maantjeveld

- 48 Hautekiet August-Ducheyne Rosalie
 49
 50
 51 Kempinck Alidor-Vandaele Emma
 52 Maene Edmond-Vanroose Elisabeth
 53 Verbeke Henri-Vanroose Leonie
 54 Slabbynck Arthur-Latruwe Pharaïlde
 55 Verbeke Ernest-Derynck Marguerite
 56 Aneca André-Deketelaere Robertine
 57 Moeyaert Edward-Degrande Ida

- Moeyaert Leon
 Steelandt Achiel-Moeyaert Maria
 58 Steelandt Pieter-Vaneenoo Eudoxia
 Steelandt Marcel-Degraeve Clara
 59
 60
 61 Daelman Henri-Verhelle Elodie
 62 Moeyaert August-Melis Eugenie
 Moeyaert Herminie
 Slabbinck Richard-Moeyaert Adronie
 63 Vanroose Gustaaf-Benoot Adronie
 64 Desender Camiel-Hoverbeke Bertha
 65 Willem René-Demuyt Adriana
 66 Mortier René-Pecquet Maria
 67 Moeyaert Leo-Hollevoet Octavie
 68 Zie Snellegemstraat hierna
 69 Verbeke Richard-Bout Godelieve
 Verbeke Germain, Henri, Karel en Remi
 70 Verbeke Henri-Verbeke Marie

Snellegemstraat

- 68 Vanhevel Marcel-Cools Rachel
 68a Steen Alberic-Ramandt Maria
 69 Vandaele Edward-Verbeke Virginie
 70 Zie Maantjeveld

Heirweg

- 71 Vanpraet Richard-Kempinck Maria
 72 Vergauwe Henri-Ryheul Zenobie
 Verbeke Camiel-Vergauwe Albertine
 73 Miny Karel-Denolf Martha
 74
 75 Devriendt André-Strubbe Madeleine
 76 Steelandt Gustaaf-Floré Martha

Kruispunt Heirweg met Snellegemsestraat
Rechts: Café "De Noordwandeling", sectie A 71. Vanpraet Richard
Links: Café "Vierwege", sectie A 77. Vanpraet Maurice.
(Uitg. Meny, Zedelgem)

77 Vanpraet Maurice-Moeyaert Ludwina

Snellegemstraat

78 Vanryckeghem Camiel-Bonte Pharaïlde
 79 Debast Karel-Claerhout Paula
 80 Degroote Maurice-Hoste Irena
 81 Vanhaverbeke Edmond-Benoot Gertrude
 Vanhaverbeke Urbaan, Martha en Jozef
 82 Jonckheere Edmond-Delanghe Lazaria
 82 Degrande Gustaaf-Vandaele Leonie
 Degrande Herman, Leon en Germaine
 82a Foré Jules-Degrande Julie
 82a Cousse Arseen-Degrande Maria
 82c D'Hollander Karel-Benoot Prudentia
 83 Vandaele Camiel-Denolf Eugenie
 (zie ook A 46b)
 84 Benoot Edmond-Verbeke Pharaïlde

Zicht op Snellegemstraat. Sectie A 82. Bewoner: Edmond Jonckheere, uitbater van café "De Spar", later: "Concordia" (verandering van naam bij dezelfde uitbater) (Uitg.: Meny, Zedelgem) De naam Heirweg verwijst naar de wijk, niet de straat!

	Vermeulen Pieter-Verdonck Georgine
85	Vandaele Richard-Verdonck Victorine
	Vandaele Germaine
	Vandaele Pieter-Vanpraet Clara
86	Daeneyndt Jules-Verbeke Marie
	Jonckheere Albert-Daeneyndt Alice
87	Degrande Camiel-Vandaele Zoë
	Degrande Medard
88	Boudt Edmond-Maes Virginie
89	Eecloo Camiel-Boudt Madeleine
90	Balliu Victor-Boudt Julie
91	Buffel Camiel-Vandestyne Florentia
92	Declerck Richard-Degrande Helena
93	Vandaele Oscar-Ryngaert Eliza

Snellegemstraat

93bis	Hoste René-Aneca Maria

- 94   Aneca Gustaaf-Foré Elodie
               Aneca André en Karel
- 95   Ongenae Camiel-Vandenberghe Renilde
               Ongenae Medard en Augusta
- 96   Eecloo Gustaaf-Vandaele Maria
- 97   Vandaele Pieter-Ryngaert Eliza
- 97a   Bonte August-Devogelaere Clemence
- 97b   Cools Leon-Tempelaere Maria
- 98   Steen Henri-Gurdebeke Sidonie
- 99   Vandeputte August-Nyssen Valentine
- 100   Slabbynck René-Neels Julienne
- 101   Allemeersch Camiel-Rosseel Madeleine
- 102   Vandewalle Maurice-Vandeputte Bertha
- 103   Leuridan Julien
               Vansteenberghé Eugenie (huishoudster)

Enkele bedenkingen

Bij de opstelling van de bovenstaande gegevens stelde ik vast dat er enkele familienamen niet juist opgenomen werden. Ik heb ze ook foutief overgenomen. Het gaat er hier om te weten wie er woonde en niet om de juiste schrijfwijze van de naam van de bewoner.

Anderzijds, in de jaren '50 en '60 werden in de diensten van de gemeente alle namen gecontroleerd op hun juistheid en aangepast. Dus neem er eventueel het kleine foutje bij.

In het Fonds Deketelaere vond ik de gegevens van het aantal bewoonde huizen per sectie midden 1931 terug. Met deze kiezerslijst kan ik deze op midden 1937 bepalen. Ik zal dus ook bij het afwerken van de sectie B deze rubriek aanvullen.

Voor sectie A was dit midden 1931: 98 bewoonde huizen.

midden 1937: 131 bewoonde huizen.

Dus in 6 jaar een verhoging van 33 huizen, wat neerkomt op 33 %. En dat tijdens de crisisjaren van 1930!

André Kempinck
 Kezelbergstraat 4, 8210 Zedelgem

ZEDELGEMNAAR ARSEEN VERLEYE VERTELT...

Noël Denolf

Afkomst en jeugdijaren te Zedelgem (1920-1935)

Het huisje C 54 in de Clabouterie, een zijstraatje van de Faliestraat te Zedelgem, was het geboortehuis van Arseen Verleye. Het was de vrouw van Honoré Foré uit de herberg "In de Klok", vroedvrouw Zenobie Sabbe, die de kleine Arseen ter wereld hielp. Zijn peter was August Verhelst uit Jabbeke.

Vader Aloys Verleye gaf de geboorte pas aan op het gemeentehuis op 25 april 1920, drie dagen na het gebeuren. Op de geboorteakte vermeldde de gemeentebediende: *"overeergisteren, wil dus zeggen 22 april 1920"*. De akte werd ondertekend door burgemeester Hendrik Demuyt, August Verhelst, Zenobie Sabbe en vader Aloys Verleye.

De ouders van Arseen hadden een heel klein landbouwbedrijfje. Daarnaast was Aloys ook bediende op de tram. Zowel hijzelf als zijn vrouw Idalie Ryheul waren van 1881, respectievelijk 19 juni en 22 januari.

Arseen was de jongste van een kroostrijk gezin, maar kon genieten van zijn kindertijd: vrij en blij, zorgeloos ravotten met broers en zussen. Stilaan herstelde de bevolking van de ravage die de Eerste Wereldoorlog had toegebracht.

Maar sinds enkele jaren was de leerplicht ingevoerd en ook voor Arseen brak de schooltijd aan. De kennismaking met de school gebeurde bij de zusters, in het bewaarklasje van zuster Astrid die hij als een goede juf ervoer.

Van de zusters ging het naar de frères, de broeders Xaverianen op het dorp. Broeder Xavier en meester Alberic Roose waren

zijn lesgevers. Arseen was een goede leerling, wat meteen opviel bij E.H. Frederik Ronse, pastoor van de Sint-Laurentiusparochie.

De voorbeeldige leerling werd al gauw misdienaar, samen met Remi Aneca. Jarenlang stond hij ten dienste van pastoor en onderpastoor. "Ik heb wel van hun wijn geproefd, maar niet genoeg", drukt Arseen zich uit met enige spijt in de stem.

Tijdens de dertiger jaren verhuisden de Verleyes naar de Kuilputstraat, de huidige Dr. Adriaensstraat. Hier had hij Cyriel, de zoon van Oscar Baes, als speelkameraad. De kwajongensstreken bleven niet uit. Op zekere dag was een koe door de omheining gebroken en Arseen ging het karwei opknappen om het dier weer veilig achter de omheining te krijgen. Het liep echter niet van een leien dakje. Arseen greep de staart van de koe en hing eraan te bengelen. Buren sloegen dit tafereel gade. Het was een prachtig schouwspel: zij zagen Arseen juist met zijn hoofd boven de rogge op en neer bewegen. Nog een geluk dat hij er geen nat pak aan overhield, want de rodeo had plaats naast een beek.

Aan de slag voor de kost

Toen hij de lagere school achter de rug had, wilde Arseen verder onderwijs volgen te Brugge, samen met zijn vriend Remi Aneca, zoon van aannemer Gustaaf. Vader Aloys Verleye vond echter dat dit niet kon. De gekozen studierichting was te hoog gemikt en Arseen kon het zevende en achtste leerjaar nog in Zedelgem volgen. Als vijftienjarige kon hij daarna aan de slag in de "Werkhuizen Flandria" op de Leeuw. Zijn uurloon bedroeg 0,75 BF (= 0,02 €). Daarvoor mocht hij hele dagen fietskaders van allerhande vuil ontdoen zoals vet en olie. Na enige tijd kreeg hij de opdracht fietskaders te rechten, die soms wat verwrongen waren nadat ze aan elkaar gelast waren. Toen hij deze techniek volledig onder de knie had, stapte hij over naar "Fietsen 't Belfort" op Sint-Baafs te Sint-Andries. In die

tijd was veranderen van werkgever slechts een bagatel. 10 of 20 cent hoger loon was soms een goede reden. Het kwam er slechts op aan in het weekend zoveel mogelijk aan moeder af te geven.

Liefde voor de sportfiets en het wielrennen

Arseen heeft zijn leven lang tussen de wielen en de fietsen geleefd. Zijn eerste eigen fiets kreeg hij op zijn vijftiende. Daarvoor reed hij op een fiets van zijn vader of zuster. Het gelukkigste moment van zijn jeugd beleefde hij toen zijn zuster Anna haar intrede deed in het klooster. Hij mocht een fiets kopen en hij kwam thuis met een koersfiets. Waarschijnlijk had hij de bedoeling later zelf te koersen. Zedelgem had in die tijd een reputatie op het vlak van wielrenners: Remi Foré, Arseen Lahousse, Sylveer Bonte, Jerome Vyncke en Arseen z'n broer Jan Verleye. De Zedelgemse wielclub droeg de naam "Sneller dan de wind".

De eerste wedstrijd waaraan de jonge Verleye deelnam, was voor "beginnelingen". Verder heeft Arseen het niet gebracht. "Met een gewone fiets kon ik goed mijn mannetje staan", vertelde hij, "maar met een racefiets was ik eerder middelmatig. Ik denk dat er toen al doping of iets speciaals in de drinkbussen werd gedaan. Tijdens een wedstrijd te Ichtegem gaf een dorpsgenoot op en ik kreeg zijn drinkbus. Ik heb in mijn leven nooit meer zo snel gereden als toen. Wij waren gestart met zeven Zedelgemnaren onder wie Jef Bout, Arseen en Robert Degrande, Camiel Vanryckeghem en de Bruggeling Jan Strubbe."

Arseen zat ook niet verlegen om een of andere frats. Tijdens een Zedelgemse wielervedstrijd was er een mooie zetel te verdienen in een tussenspurt. Die werd gewonnen door Arseen. De volgende ronde nam hij plaats in de fauteuil en aanschouwde van daaruit het verdere verloop van de wedstrijd.

Zijn sportieve aanleg werd daarenboven bevestigd door zijn zwemtalent. Toch kon ook hij niet de reddende hand bieden voor Omer Degrande die om het leven kwam in de ondergelopen munitieput aan de Heirweg. Dit tafereel is Arseen altijd bijgebleven.

Ook in het schaatsen kon hij zijn mannetje staan. Daarvoor was het ijs vroeger vaker dik genoeg, al was hij toch altijd waakzaam. Hij betrad nooit als eerste het ijs. De put van de van Caloens te Aartrijke was het trefpunt van de schaatsers (=schaverdijners) uit het omliggende.

Ook het voetbal behoorde tot zijn geliefkoosde sporten. Hij werd er zelfs 20 fr voor betaald door Ildefons Deketelaere en hij dacht dat hij een fortuin op zak had. Ildefons zal daar ook wel zijn voordeel mee gedaan hebben. In de ploeg speelde hij als middenvelder. Het was de tijd van "Zedelgem sportief" en zijn broer André Verleye behoorde ook tot de spelerskern. De verplaatsingen gebeurden meestal met de fiets. Er zaten toen spelers in de ploeg die Arseen nooit zal vergeten: Dieu Vanthournout, Hector Steen, Roger Kempe, Maurits Vanthournout. Hector Steen was de kapitein. In het voetbalseizoen 1938-'39 speelde Sportief met twee ploegen die beide kampioen werden.

Legerdienst en oorlog (1938-1940)

Zoals alle jongemannen moest ook Arseen zijn legerdienst vervullen. Begin juni 1938 werd hij opgeroepen. Hij was gekazerneerd te Gent bij het 1^e Regiment Artillerie, groep III. Op 30 mei 1939 zwaaide hij af... maar de tijd was onzeker en de toestand gespannen: mobilisaties, oorlogsdreiging, tekort aan werk... Iedereen leefde in gespannen omstandigheden. Dit liep uit op een algemene mobilisatie om het land te verdedigen tegen mogelijke buitenlandse (= Duitse) agressie. Ook Arseen moest weer onder de wapens. Op 10 mei brak de oorlog uit en op 28 mei was de overgave van België al een feit. De 29^e mei

werd Arseen krijgsgevangen te Kortrijk en de 6^e juni werd hij te voet opgeleid naar Duitsland. Voorbij de Belgisch-Duitse grens werd zijn groep op treinwagons gezet richting Neurenberg. Hij verbleef er tot 15 juli 1940. Daar moest het kamp dienst doen voor de Hitlerjugend (Hitlerjeugd). Hij werd met onbepaald verlof naar huis gestuurd op 16 juli 1940. Het was vanzelfsprekend een hele opluchting het er goed vanaf gebracht te hebben en weer thuis te zijn. Maar dan slaat het noodlot meestal toe. Pas drie maanden was hij thuis, toen zijn vader Aloys (° Zedelgem 19-6-1881) stierf op 26 oktober 1940. Ondertussen was Arseen weer aan de slag kunnen gaan bij zijn oude werkgever “Fietsen ’t Belfort” te Sint-Andries. Stil kon hij niet blijven zitten onder die Duitse dwingelandij. Zijn vaderlandsliefde kwam weer boven en door toedoen van broeder Grégoire belandde hij in het verzet. Zijn rechtstreekse baas was de burgemeester van Houthulst. “Nooit hebben wij zware verzetsdaden gepleegd”, vertelde Arseen, “het bleef enkel bij wat spionagewerk, zoals het noteren van nummerplaten van Duitse voertuigen of het schaduwen van personen die te veel met de Duitsers omgingen.”

Arseen had een abonnement op de tram. Op zekere dag was hij getuige van een gesprek tussen Vlaamse wachten (zwarthemden) die een Aartrijkse jongen zouden arresteren. Arseen volgde het gesprek met de grootste aandacht en bedacht tezelfdertijd een plan. In het centrum van Zedelgem stapte Arseen uit. Normaal moest hij dat doen aan de tramstation, nu gesitueerd aan de J. Vereecke- en de Dr. Adriaensstraat. Hij liep naar huis, nam zijn motor en reed vliegensvlug naar Aartrijke om de jongeman op de hoogte te brengen dat hij aangehouden zou worden en dat hij zich moest verschuilen. Op het ogenblik dat de tram Aartrijke bereikte en de “zwarten” tot de daad gingen overgaan, was de vogel al gaan vliegen.

Achteraf gezien kun je de volgende anti-Duitse daad als dwaas beschouwen. Na zijn dagtaak keerde Arseen op zijn fiets naar

huis terug. Onderweg merkte hij drie naast elkaar stappende Duitsers op. Weer kwam zijn patriotisme boven. Ter hoogte van de militairen, gaf hij de eerste een duw zodat zij alledrie struikelden. Zo vlug hij kon fietste hij verder, maar de kogels floten rond zijn oren. Gelukkig werd hij niet getroffen. Nooit heeft nog diezelfde weg genomen, nooit durfde hij nog voorbij Zevenkerken fietsen, waar de Duitsers met de Organisation Todt hun intrek hadden genomen. Telkens maakte hij een ommetje via Snellegem, samen met zijn kameraad André Devriendt.

De ontdekking van de liefde

Op zekere dag zag hij twee mensen bezig met aardappelen rooien. Het waren broer en zus Petrus en Irène Rosseel. In het voorbijrijden zei Arseen goed hoorbaar tegen André: "Ziet ge dat meisje daar? Met haar ga ik trouwen". Verwonderd keek André hem aan en ze reden verder. Petrus Rosseel had de uitspraak duidelijk verstaan, wat uiteindelijk ook de bedoeling was.

Hoe een dubbeltje rollen kan. Een tijdje na die fameuze uitspraak moest Irène met de fiets naar een begrafenis van haar tante nonneke te Brugge. Op de terugweg had zij te kampen met pech. Zij reed lek aan de Galge te Sint-Andries. Er was geen lucht meer in de band te krijgen. En wat een toeval! Wie kwam daar aangereden? Jawel, Arseen. Met vriendelijke lach vroeg hij of hij niet moest helpen. Zijn aandacht ging natuurlijk evenveel naar het vrouwelijke schoon als naar de lekke band. Zijn diensten werden echter door Irène afgewezen.

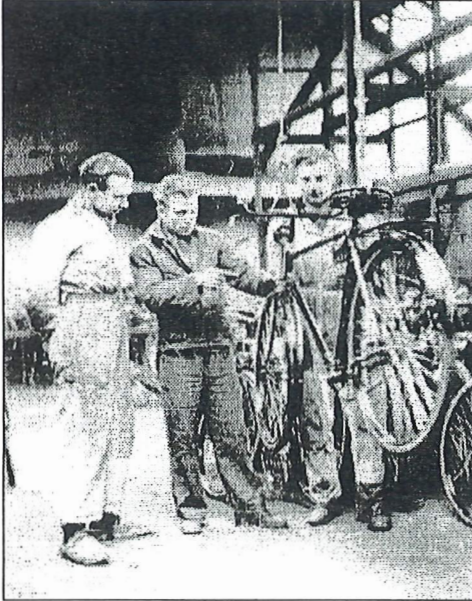
Toch gaf hij de moed niet op. Hij wilde zijn grote liefde hebben. Het jaar daarop, op een zonnige zondagmiddag zat hij aan de munitieput (bij de Heirweg). Die werd druk bezocht door de mensen uit de omtrek. Je kon er zwemmen en zonnebaden en het was er heel rustig, midden de bossen. Daar liep Arseen Irène weer tegen het lijf. Nu sprong de vonk wel over en sindsdien is de vlam blijven aanwakkeren...

Nu: gezellig aan de koffietafel.

Fietsenmaker

Zijn beroepsactiviteiten in 't Belfort waren voor Arseen heel bijzonder. Die jaren koestert hij nog steeds. In de zomer ging hij met de fiets naar het werk, in de winter met de tram. In de werkplaats van "Fietsen 't Belfort" stond hij in zijn hoekje aan zijn werkbank te zingen en te dichten. Zekere dag stond zijn baas op enkele passen van hem verwijderd, heel stilletjes en aandachtig te luisteren naar Arseen z'n gezang en dichtkunst. Na enkele minuten keerde de baas op z'n stappen terug en trok naar werkleider Camiel Vercruysse, die toen aan de Torhoutsesteenweg te Loppem woonde. "Arseentje gaat hier niet blijven. Er is daar iets boven niet in orde met hem", grinnikte de baas. Hij wist natuurlijk niet waarmee Arseen in zijn vrije tijd bezig was. Hij had namelijk al zijn sporen verdiend met het lied "De slechte tijden" (zie bijlage).

Dit lied is voor het eerst gezongen op een bonte avond bij de frères in de toneelzaal. Samen met Cyriel Haesaert. Het kende groot succes. Door die weerklink was Arseen verder gaan componeren en dat oefende hij dan telkens tijdens zijn werkuren. Vandaar die verwondering van zijn baas. "Het lied van den tram" was een schot in de roos. Het werd

jarenlang en van generatie tot generatie van mond tot mond overgeleverd. Willy Blancke hield het lied levendig door het vaak te laten horen op radio Torhout. Het ging er dan soms gezellig aan toe. Met z'n vieren of vijven zaten zij samen en iedereen wilde dat liedje kennen. "Zij schaarden zich soms rond mij om te zingen en dat was een mooie tijd", glundert Arseen nog steeds.

Deze liedjes zijn eigenlijk ontstaan bij gebrek aan ontspanning. Het ontspanningsaanbod bestond bijna uitsluitend uit zangcrochets of bonte avonden in de toneelzaal van de frères. Dan werd er uit volle borst gezongen door de dorpsgenoten. Die samenzang steekt heden ten dage weer de kop op.

Op een repetitie viel Arseen van de trap. Oorzaak: een gebroken voet in het gips. Met wat wrijven kwam hij er vanaf.

Bij de Rijkswacht

Ondertussen was hij ook met iets ernstigs bezig. Hij wilde bij de Rijkswacht als werktuigkundige beginnen. In het voorjaar van 1946 deed hij zijn aanvraag en na een geslaagd examen op

de 9^e mei, was de zaak rond. Hij startte als rijkswachter te voet en op 30 juni 1946 werd hij al bevorderd tot brigadier te voet. Op 30 september 1948 bracht hij het tot wachtmeester 2e klas en in 1957 tot wachtmeester. Zijn laatste bevordering tot eerste wachtmeester ontving hij op 26 september 1963. Zijn stamnummer bij de Rijkswacht was 40.2419856.

Arseen wordt pater familias

En hoe ging het Arseen ondertussen in de liefde toe?

Arseen, rasechte Zedelgemnaar en Irène, afkomstig uit de buurt van de grens met Snellegem (°1926) besloten te trouwen. Op 29 mei 1947 was het dan zover. Hun huwelijk werd ingezegend door de beroemde pastoor E.H. J. Noterdaeme, pastoor van Snellegem en berucht historicus. De inzegening had plaats om 10.00 uur en op het feestmenu achteraf stonden de gebruikelijke feestgerechten van die tijd. Uit dit huwelijk werden drie dochters en drie zonen geboren: Antoon, Christine, Greta, Johan, Guido en Mariane.

“Mijn huis staat nergens meer”²

Toen hij trouwde, was Arseen gekazerneerd in St.-Joost-ten-Node (Brussel), wat een hele aanpassing vergde van Irène. Arseen was het ondertussen allang gewoon om in België's hoofdstad te vertoeven en uitstapjes te maken met gerepareerde motoren. Het was de tijd dat de bereden politie (de zwaantjes) nog rondtoerden op hun Harley Davidsons die een blauwe kleur hadden. Alle reparaties aan de motoren van de Brusselse brigade gingen door de handen van Zedelgemnaar Arseen Verleye. Door een van de verdelers van Harley werd Arseen als een van de beste mecaniciens van de Rijkswacht beschouwd. Was het heimwee naar West-Vlaanderen, de taal, de familie...?

---

² Titel van een boek van Paul De Wispelaere

In 1954 vroeg Arseen een mutatie aan. Brugge was zijn doel, maar de kansen leken beperkt. Toen zijn aanvraag bekend raakte bij zijn overste, viel dit niet in goede aarde. "Gij," drong zijn chef aan, "gaat hier nooit vertrekken."

Maar... een van zijn broers die bij de broeders Xaverianen ingetreden was, had met generaal Tyl, afkomstig van Torhout, samen op school gezeten. Dankzij deze relatie kon een afspraak gemaakt worden en de zaak was in een mum van tijd geregeld. Zonder veel woorden zei hij tegen Arseen dat hij de volgende maandag om 8.00 uur in de rijkswachtkazerne te Brugge (Predikherenrei) moest staan. "Als ze vragen wat je daar komt doen", voegde hij eraan toe, "moet je antwoorden dat je met de trein gekomen bent." Het verliep net op die manier. Zowel Arseen als Irène waren erg blij na zeven jaar Brussel, weer in de geboortestreek te vertoeven te St.-Andries-Brugge.

Negenmaal zijn de Verleyes van woonst veranderd. De laatste maal ging het richting Zedelgem (Patrijzenhoek 20), waar zij nog steeds wonen. Zijn hele loopbaan bij de Rijkswacht bracht hij in de garage door, zowel te Brugge als te Brussel. Nooit deed hij baancontrole. Soms ontmoette men hem op de weg, terwijl hij een motor aan het testen was, maar daar bleef het bij.

Op pensioen en tijdelijk in de wielerkaravaan

In 1976, op 56-jarige leeftijd, moest hij op pensioen. Zijn tweede jeugd kwam boven. Hij, die altijd nauw bij de sport betrokken was geweest, vooral de wielersport, was goed bevriend gebleven met de Zedelgemse oud-renner Marcel Ongenaë, de grootste die onze gemeente ooit gekend heeft. Door Marcel kwam Arseen in contact met Briek Schotte, Pol Claeys, Lomme Driessens en de hele Flandria-ploeg. Door gesprekken belandde hij bijna automatisch in het wielergebeuren. Door zijn ervaring als fietsmonteur in 't Belfort en mecaniciens bij de Rijkswacht bezat hij de nodige ervaring om deel uit te maken van de technische equipe van

Flandria. Schotte vroeg hem aanvankelijk om fietsen te wassen voor de ploeg in Parijs-Nice, de koers naar de zon.

Na wat wikken en wegen besloot hij om mee te gaan. Een iets dreigde een belemmering te zijn. Irène, zijn vrouw, wou haar wielersfanaat niet vergezellen. Arseen stond er alleen voor. Toch steunde zij haar man. Na het wassen van wielen en frames, kwam ook het vervangen van wielen tijdens de wedstrijd en alles wat erbij hoorde, zoals het uitreiken van drinkbussen en voedselbevoorrading. Aan verschillende wedstrijden nam hij deel om de renners op tijd en stond bij te staan in geval van pech en ander lichamelijk leed: de Elfstedenronde (Brugge), de driedaagse van Tours, de Ronde van Spanje en nog veel meer. Gedurende ruim twee jaar (1978-1979) verbleef hij in het koersmilieu. Op een dag besloot hij het wat kalmer aan te doen. Stress en spanning waren er te veel aan en hij zette een punt achter deze activiteit. Nu had hij weer wat meer zomerse vrije tijd en Irène zag haar man wat meer.

Rustig genieten aan de Patrijzenhoek

Zijn koersfiets wou hij echter nog niet opbergen en geregeld fietste Arseen samen met zijn vrienden Roland, Willy, André en Romain een aantal kilometers bij elkaar: soms een uitstapje van een 70 km naar de kust of het binnenland in, of een dagtocht van om en bij de 120 km. Ook bij de KBG (nu Okra) was hij een vaste woensdagmiddagfietser. Jarenlang heeft hij, samen met Irène, ingestaan voor de verdeling van het tijdschrift "Zilleghem" van de heemkundige Kring Pastoor Ronse. Op 13 november 2004 werden zij daarvoor in de bloemetjes gezet n.a.v. het zilveren jubileum van de vereniging. Helaas, hieraan kwam ook een einde toen hij door een fietsongeval getroffen werd.

Maar niettegenstaande de beperkte activiteiten blijft "Seentje Verleye", zoals de Zedelgemse volksmond hem noemt, nog steeds bij de pinken. Nooit zit hij om een antwoord verlegen!

Op 29 mei 2007 vierde het koppel z'n diamanten bruiloft op een serene manier met de familie in 't Oosthof te Snellegem. De gemeentelijk overheid zette hen in de bloemen. Samen met z'n echtgenote geniet hij van het onderhoud van zijn tuin die er altijd opgesmukt bij ligt. Hun tuin van Eden!

Noël Denolf
Snellegemsestraat 118
8210 Zedelgem

Bijlage

DAT IS DEN SLECHTEN TIJD

Tekst en muziek: Arseen Verleye

Vrienden we gaan eens zingen
van den slechten tijd.
Ja 't zijn rare dingen,
of weet ge da nog niet?
Overal waar je gaat 't is rien de knots
en we leven plots van de gratie Gods.
Dat is den slechten tijd. (bis)

Ga je eens achter kolen –
och zwijg toch daarvan –
ze draaien z'eerst door den molen
en ze noemen dat ton slam.
Maar zou je niet zeggen sacre druus,
ge komt gie thuis met erde gruis.
Dat is den slechten tijd. (bis)

Beste mensen, heb je 't nieuws al gehoord
van onzen oude tram.

Dat klutterspaan geraakt niet voort.
Ie ried ook al met slam.
Verleden week liep ik hem op een draf
't machien vooraf, is dat niet straf?
Dat is den slechten tijd. (bis)

Als je nu naar Brugge gaat,
weet je hoe dat daar is?
Voor de venster een groot plakkaat:
"Noch kaas noch vlees noch vis".
De winkelbaas zegt: "Morgen misschien
kan ik u bediën, auf wiederzien."
Dat is den slechten tijd. (bis)

Ga je nu achter een kleinigheid,
bijvoorbeeld je rantsoen,
den baas zal daar uit beleefdheid
een groot papier aan doen.
"t En is al gewichte bij dat telt
en 't kost geen geld, je bent besteld."
Dat is den slechten tijd. (bis)

In Brugge, Brussel of Luik,
't gaat daar slechtst van al.
De jongens vullen daar hun buik
met rapen en afval.
Ja, je moet niet lachen,
want 'k heb ik dat gezien:
ze zakten daar met drieën
al door hun knieën.
Dat is den slechten tijd. (bis)

De jongens die naar schole gaan,
die krijgen chocolat.
Niemand die dat kan verstaan:
van waar, van waar komt dat?
'k Zal het je vertellen, heb maar geduld.
26

't Is winterhulp die maagjes vult.
Dat is den slechten tijd. (bis)

En met m'n velobanden,
och, 'k ben zo slecht gesteld.
Wanneer krijg ik mijn banden,
mijn aanvraag is gesteld.
'k Zou wel te voete gaan
maar sakkerdjoen,
'k en heb geen schoên voor aan te doen.
Dat is den slechten tijd. (bis)

In d' universiteit van Leuven,
ze zijn nog zotter dan ik.
Professors doen daar preuven
om te leven zonder bik.
Den eersten die 't probeerde is sakkerloot
al lange dood van hongersnood.
Dat is den slechten tijd. (bis)

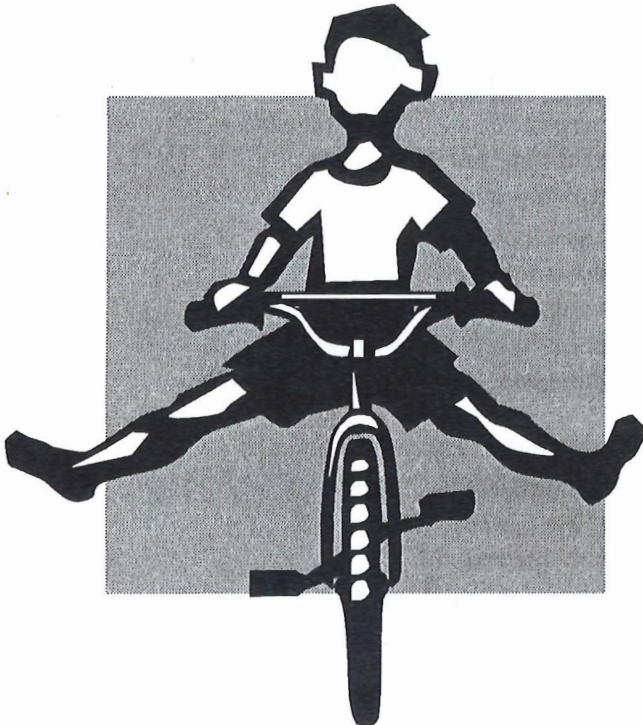
Mijn beste vriend Gaston
Heeft gehele dagen zeur.
Miserie is dat, sakkernon.
Je moet weeral naar den docteur.
Die beste vent zegt: "'t Is niet groot.
't Is van dat brood, je gaat niet dood."
Dat is den slechten tijd. (bis)

'k Weet niet hoe ze durven,
't is een echt schandaal.
Ze pakken je bij je lurven.
Je komt voor 't tribunaal,
simpel en alleen om met een zakje graan
al op je staan, naar Brugge te gaan.
Dat is den slechten tijd. (bis)

'k Ga nog even groeten.

Maar 'k zeg je beslist:
Vaag aan alles je voeten,
maar wees een optimist.
't Spreekwoord zegt: na regen zonneshijn,
na water wijn, na slecht weer, fijn.
Dat is den slechten tijd. (bis)

'k Ga verder al marcheren
en chantant mijn lied.
Je crois, je vais kreperen.
J' ai faim, tu sais, dat niet,
Parce que j' en ai pas travail.
Je mange de la paille, hawai,
mes chers amis,
Mes chansons sont finies.

NAMEN NOEMEN TE ZEDELGEM

Bertrand Denys

Een goede naam is geld waard

Het is opvallend hoeveel belangstelling er de laatste jaren aan de dag gelegd wordt voor de herkomst en het voorkomen van de persoonsnamen, zowel de voor- als de familienamen. Niet alleen het succes van het stamboomonderzoek leidde daartoe. Ook het veldwerk van twee West-Vlaamse onderzoekers droeg z'n steentje bij tot de popularisering van de naamkunde of onomastiek. Het is vooral dr. Frans Debrabandere uit Brugge die met zijn tweedelige *Verklarend Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk* (1993) baanbrekend werk heeft verricht. Daarin kun je terecht voor de verklaring en de herkomst van je eigen familienaam. In het kielzog van dr. Debrabandere schreef Noël Maes, hoofdredacteur van de *Krant van West-Vlaanderen* 310 wekelijkse rubriekjes over typisch West-Vlaamse familienamen. Op een vulgariserende, maar correcte manier beschreef hij elke week opnieuw de herkomst en de situering van een paar West-Vlaamse familienamen. Bijzonder interessant in zijn aanpak was vooral de opsomming van bekende West-Vlamingen met de betreffende naam en het voorkomen van de naam in onze provincie.

Ook de FOD Nationaal Instituut voor de Statistiek onderzocht het voorkomen van familienamen, maar dan per gemeente, provincie, gewest..., wat in de periode voor 2006 slechts voor België en z'n gewesten gebeurde.

Volgens de laatste peiling van het NIS bestond de top-3 der familienamen zowel in België als in Vlaanderen uit de naam Peeters (32.811), Janssens (20453) en Maes (25519). In de West-Vlaamse top-10 noteren wij: Desmet (5238), Maes (4636), Claeys (4045), Devos, Declercq, Verstraete, Vandenberghe, Verhaeghe, Vermeersch, Verbeke. Er dient hier

wel opgemerkt dat voor Desmet en Declercq vooral veel varianten voorkomen. Desmet voert de lijst aan in gemeenten die vooral te situeren zijn in het zuidoosten van West-Vlaanderen, terwijl Claeys eerder onze regio domineert. Jonckheere en Maes zijn vooral populair in de kuststrook Oostende-Blankenberge en de Vannestes vind je talrijk terug in Kortrijk, terwijl Verstraete de Ieperse naamlijst aanvoert.

Typisch lokale familienamen zijn dan weer Beuprez (Houthulst), Bekaert (Moorslede), Buffel (Zedelgem), Callewaert (Ardoois), Casier (Torho), Clarysse (Ledegem), Decroix (Menen), Decroos (Alveringem), De Groote (Knokke-Heist), Delaere (Lendelede), Deroo (Vleteren), Devos (Poperinge), Dewaele (Anzegem), Dewulf (Middelkerke), Dumarey en Declerck (Oudenburg), Haeck (Wingene), Knockaert (Heuvelland), Goethals (Zuienkerke), Snick (Lorenninge), T'Jaeckx (Nieuwpoort), Vandamme (Diksmuide), Vandenbergh (Koksijde), Vanhooren (Koekelare), Vanhove (De Panne) en Vermeulen (Zonnebeke).

De populairste Zedelgense familienamen

Ons interesseert vooral het resultaat van het onderzoek naar de familienamen te Zedelgem. Hieronder publiceren we de officiële lijst van de 21 meest voorkomende familienamen met hun frequentie in Groot-Zedelgem en de deelgemeenten en de herkomst van de namen. We baseerden ons hiervoor op de statistieken van het NIS (FOD Economie-Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie). Voor de telling van de namen per deelgemeente gebruikten we de laatste uitgave van *De witte gids* (Promedia). Uiteraard dient hieraan toegevoegd dat in de telefoongids alleen de officiële bezitter van een vaste of mobiele telefoon vermeld zijn en niet alle personen van zijn gezin! De varianten zijn die voor het hele grondgebied van Zedelgem. Voor de wetenschappelijke verklaring van de namen verwijzen we nog maar eens naar het werk van dr. Frans

Debrabandere en de krantenartikels van Noël Maes (voor de namen Pollet, Puype, Roose, Strubbe en Verplancke).

1. **BUFFEL** 126 naamdragers: 19 (Z(edelgem)),
15 (A(artrijke), 8 (L(oppem), 3 (V(eldegem)

variant: Boffel

Kan in West-Vlaanderen verwijzen naar 'buffel' met de betekenis 'slag' of 'stoot'. De diernaam werd om fysieke redenen waarschijnlijk als bijnaam gebruikt.

Volgens Stallaert zou een buffel in de Middeleeuwen ook een beul of scherprechter zijn geweest.

2. **DECLERCK** 121: 23 (A), 19 (Z), 6 (V), 5 (L)

varianten: De Clerck, Declercq, De Clercq

De naam is afkomstig van het Latijnse 'clericus', een geestelijke die vaak de lagere wijdingen ontvangen had. In de Middeleeuwen behoorde de geletterdheid exclusief toe aan de geestelijkheid. Zo kreeg 'klerk' de betekenis van geleerde, dichter, schoolmeester, leerling, student, geletterde. En dat 'geletterd' zijn omvatte voornamelijk het kunnen lezen en schrijven. Op die manier was een klerk heel vaak geheimschrijver, griffier, schepenklerk, secretaris.

3. **VERPLANCKE** 120 : 18 (V), 11 (Z), 6 (A), 2 (L)

varianten: Desplanques, Planckaert

Volgens Noël Maes zou bij de verklaring van deze naam spontaan gedacht worden aan 'plank(en)', maar onderzoek wees uit dat de naam eerder wat te maken heeft met de vroegere betekenis van 'loopplank', eigenlijk een klein bruggetje, eertijds een belangrijk middel om een beek of sloot

over te steken. De naam Verplancke komt enorm veel voor in de as Brugge-Zedelgem-Ichtegem.

4. JONCKHEERE 116: 15 (A), 10 (Z), 6 (L, V)

varianten: Dejonckheere, De Jonckheere, Jonckhere, Jonkheere

Aanvankelijk was dit een bijnaam voor een jonge edelman, een jonkman van respectabele stand, een jonker of een jonkheer (1070). Later werd het de naam van een jonge man of jonkman (1326).

5. MAERTENS 112 : 25 (Z), 17 (A), 11 (L), 7 (V)

varianten: Martens, Martin, Mertens, Meertens

Patroniem (=familienaam, afgeleid van de naam van de vader) naar de Latijnse heiligennaam Martinus (>de zoon van Maerten=Maertenzoon). Martein uit Martain, variant van de Franse vorm Martin.

6. VERHAEGHE 105: 22 (L), 13 (Z), 8 (V), 6 (A)

varianten: Vanderhaeghe, Van Der Haegen, Vanderhaeghen, Verhaege, Verhaegen, Vraeghe

Verspreide plaatsnaam Haag, Hage, Ter Hagen; betekenis: heg, omheining van levend hout, kreupelhout.

7. CLAEYS 97: 12 (Z), 8 (V), 6 (L), 4 (A)

varianten: geen

Patroniem. Korte vorm van de voornaam Niklaais, de heiligennaam Nikolaas, die in het West-Vlaams ook wel Sint-Niklai genoemd wordt.

8. MOEYAERT 97: 12 (Z), 8 (V), 6 (L), 4 (A)

varianten: Moyaert

Deze naam zou een afleiding zijn van “mooi”, de bijnaam voor een pronker.

9. PUYPE 93: 21 (V), 8 (L), 7 (Z), 2 (A)

varianten: Pupe, Pype

Beroepsbijnaam van de pijper, de fluitspeler, de (stads)speelman. De vorm Puype gaat terug op het West-Vlaamse Pupe met geronde klinker. De naam Puype komt vooral in de streek Brugge-Oostkamp en Wingene voor, terwijl Pype meer rond Roeselare, Kortemark, Wevelgem en Ieper terug te vinden is.

10. ALLEMEERSCH 89 14 (V), 11 (Z), 5 (A), 3 (L)

varianten: Hallemeersch, Allemeersch, Van Allemeersch

Plaatsnaam Aalmeers, o.m. terug te vinden in Rumbeke.

11. DEGRANDE 89 16 (Z), 15 (V), 8 (A,L)

varianten: De Grande, Legrand

Bijnaam op basis van een grote gestalte (cfr. De Grootte)

12. VANDAMME 89 18 (V), 11 (Z), 4 (A), 3 (L)

varianten: Van Damme

Naam, gegeven naar verspreide plaatsnaam: Dam, Ten Damme, Damme (W.-Vl.),
De Dam in Gorsel (Gelderland).

13. VANDIERENDONCK 89 23 (V), 5 (Z,L), 1 (A)

varianten: geen

Genoemd naar de plaatsnaam Dierdonk in Meulebeke en Ruiselede (cfr. Wilgemine) Van Dierdonc (Meulebeke, 1398)

14. VERMEULEN 89 12 (Z), 11 (V), 6 (A), 4 (L)

varianten: geen

De naam verwijst naar de plaatsnaam Ter Molen of Meulen en is heel erg verspreid.

15. ROOSE 85 18 (A), 8 (Z), 6 (L), 2(V)

varianten: Roos

Volgens dr. Debrabandere is de naam afkomstig van een huisnaam (bv. 'Volkeren uten Roosen', Gent, 1337)

16. VERMEERSCH 83 11 (Z), 8 (L), 7 (A), 4 (V)

varianten: Vandermeersch

Deze naam zou afkomstig zijn van de verspreide plaatsnaam ter/de Meers(ch), wat beemd, alluviaal land langs waterlopen betekent. De vormen zonder r zijn gewoon door assimilatie van de rs ontstaan.

17. MEULEMEESTER 81 16 (A), 12 (Z), 2 (L,V)

varianten: Demeulemeester, De Meulemeester, Meulemeester

Beroepsnaam van de molenmeester, de opzichter van de molens (bv. 'Henrico dicto Meulenmeester', Kortrijk, 1362)

18. DEVOS 80 12 (Z), 9 (V), 8 (L), 7 (A)

varianten: De Vos

Voor de hand ligt dat hier verwezen wordt naar de naam van het dier, waarmee een sluw of onbetrouwbaar mens of een roodharige bedacht wordt.

19. POLLET 77 22 (A), 4 (Z,L), 3 (V)

varianten: geen

Volgens Noël Maes zou deze familienaam afgeleid zijn van Paulus, maar dan via de Franse versie Paul. Het zou het diminutief (=verkleinwoord) Paulet (=vleinaam) zijn die geleid heeft tot de huidige vorm Pollet. De naam komt vooral voor in de streek Oostende, Kortrijk en Brugge.

20. ROGIERS 76 13 (Z), 12 (V), 5 (L), 1 (A)

varianten: geen

Bij deze naam verwijst dr. Debrabandere naar de Germaanse voornaam Rutger, terwijl Noël Maes de naam linkt aan de voornaam Rogier.

21. STRUBBE 76 19 (L), 13 (V), 7 (A), 5 (Z)

varianten: Strobbe, Stubbe

Strubbe/ strobbe betekenden in het Middelnederlands 'boomstronk, lage struik of heester of afgebroken boomstomp.' Eerder aan te nemen is de stelling dat hier gedacht moet worden aan een bijnaam voor iemand met kleine, zware, gedrongen gestalte (dr. Debrabandere) of iemand met borstelig, opstaand streuvelhaar (Maes). De naam Strubbe komt het meest voor (29 maal in Groot-Zedelgem, waaronder 18 in Loppem),

gevolgd door Stubbe (14 waaronder 9 in Veldegem) en Strobbe.

De overige 29 namen van de top-50 vermelden we alleen met hun frequentie van voorkomen in Groot-Zedelgem.

22 HOLLEVOET	75	37 GOETHALS	61
23 BONTE	74	38 DENYS	59
24 TANGHE	71	39 SLABBINCK	59
25 EECLOO	70	40 VANBELLE	59
26 DEVRIENDT	69	41 DAVID	58
27 VERBEKE	69	42 VERHELST	58
28 MAES	67	43 VERSTRAETE	53
29 VANDENDRIESSCHE	67	44 COOLS	53
30 BLOMME	66	45 LINGIER	53
31 VANDAELE	65	46 VERCRUYSSSE	53
32 VANDEWALLE	65	47 VERSCHAEVE	53
33 JANSSENS	64	48 DESMET	52
34 BOGAERT	62	49 BAERT	51
35 ROSSEEL	62	50 DEMEULENAERE	51
36 WILLEM	62	51 DEWULF	51

Het valt bij lezing van bovenstaande lijst op dat de hoogst scorende namen in minstens twee deelgemeenten veel voorkomen (bv. Buffel, Declerck, Verplancke, Jonckheere, Maertens, Verhaeghe, Moeyaert...).

Andere namen zijn dan weer eerder gebonden aan één bepaalde deelgemeente: Strubbe, Pollet, Roose, Vandierendonck, Denys, Vanbelle, Demeulenaere, Vandendriessche...

Op de website www.familienamen.be vind je een kaart van België waarop per fusiegemeente het aantal inwoners met een bepaalde naam ingekleurd is. De kaart is echter wel gebaseerd op het rijksregister van het jaar 1998.

Ten slotte verwijzen we ook nog eens naar de drie artikels die onze eerste voorzitter, wijlen E.H. Willy Peirsegaele wijdde aan *Zedelgemse en Veldegemse familienamen die hun*

oorsprong vinden in voornamen (in: Zilleghem, 6^e jrg., 1985, p. 37-40, p. 75-80 en p. 153-158)

Bronnen en verklaringen

DEBRABANDERE, Frans dr., *Verklarend woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk*. 2 delen (A-K en L-Z). Brussel, Gemeentekrediet, 1993.

DEBRABANDERE Frans

° Kuurne, 18-05-1933. Studeerde Germaanse filologie aan de KUL.
Doctoraat in 1965.

Specialist van de Vlaamse familienamen en dialecten.

Voorzitter van *De Leiegouw* en *Brugge die Scone*.

Publiceerde:

- *Studie van de persoonsnamen in de kasselrij Kortrijk 1350-1400* (1970)
- *Van voornaam tot achternaam* (1971)
- *West-Vlaams Etymologisch Woordenboek* (2002)

MAES Noël

° Roeselare 30-07-1948. Journalist bij Roularta. Hoofdredacteur van *De Krant van West-Vlaanderen*.

Publiceerde:

- *Evolutie van de voornaamgeving te Kortrijk, 1940-1975* (1977)
- *De voornaamgeving in Kortrijk in 1980*
- 310 artikels over familienamen in *De Krant van West-Vlaanderen*

STALLAERT K.

Auteur van het *Glossarium van verouderde rechtstermen, kunstwoorden en andere uitdrukkingen* (vertaald door dr. Frans Debrabandere in 1977)

Onomastiek: naamkunde

Bertrand Denys
Klaprozenlaan 13
8210 Loppem

OP DE BOEKENPLANK

De oorlog geïnventariseerd

Van Valentin Degrande verscheen onlangs de *Bibliografie Eerste Wereldoorlog in West-Vlaanderen*. De uitgave is een “geannoteerde inventaris uit de West-Vlaamse heemkundige en historische tijdschriften”. De inspiratie en de basis voor deze publicatie vormde zijn eerste uitgave onder dezelfde titel bij het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde. Ze dateerde al van 1987. In de afgelopen twintig jaar is er echter onafgebroken en met grote ijver geschreven over de Eerste Wereldoorlog. Vandaar dat een aanvulling zich opdrong.

Voor de onderzoekers en geïnteresseerden in deze oorlog, is dit werk een must. Je vindt er niet alleen de titels, auteurs en vindplaatsen van de artikels in terug, maar ook een beknopte beschrijving van de inhoud. Voorwaar een zoekcriterium dat van onschatbare waarde is.

Meer dan 1800 referenties van artikels over de oorlog vind je er gerangschikt per trefwoord. Het geheel krijgt toegang via zes registers, Google waardig! Unieke foto's sieren een aantal artikelbeschrijvingen. Het boek, dat 277 blz. telt en een formaat heeft van 18 bij 25,5 kan besteld worden bij de auteur Valentin Degrande, Astridlaan 398, 8310 Assebroek (tel. 050-363295). Je schrijft 20 euro + 3 euro (verzendingskosten) over op bankrekeningnummer 738-1220043-96 en het boek wordt u toegestuurd.

Inventaris van Vlaamse componisten

Op het ogenblik dat het *Lexicon van de West-Vlaamse Muziek* o.l.v. Antoon Defoort naar z'n voltooiing evolueert, verscheen het nog ruimer opgevatte *Lexicon Vlaamse componisten* van de

Hoogleedse Flavie Roquet. Het boek bevat biografieën, opuslijsten en een uitvoerige bibliografie over meer dan 2000 componisten uit Vlaanderen, geboren na 1800. Geen componist uit deze periode is aan de aandacht van de samensteller ontsnapt. Het boek telt 900 blz. en is een uitgave van Roularta Books te Roeselare.

Het kan besteld worden bij Flavie Roquet, Bruggestraat 21 te 8830 Hooglede (tel. 051-243083) door overschrijving van 72 euro + 5 euro (verzendingskosten) op rekeningnummer 551-3526100-25 van de auteur.

Een inventaris waar ‘vuile’ muziek in zit

Bij uitgeverij Van Haelewyck verscheen een verzameling van “69 vuile Vlaamse liedjes tot lering en vermaak van jong en oud” van de hand van Marita De Sterck en Gerda Dendooven. Als u onderstaande liederstrofe bekend in de oren klinkt, dan moet u, beste lezer, zeker deze verzamelbundel in huis halen.

*“En... de Jan kwam thuis,
de Jan kwam thuis,
de Jan kwam zat naar huis.
En wa vond ‘em op zijn kamerken,
ne vreemden hoed in huis...”*

U kent ze wel deze liederen vol woordspelingen en dubbele bodems die op vele manieren begrepen kunnen worden.

Toen we dit boek voor de eerste maal doorbladerden, ging onze aandacht spontaan naar Roger Hessel, die in 2007 voor onze heemkundige kring een schitterende voorstelling met liederen uit Tamboer z’n liederenschat bracht. In 1980 publiceerde Roger Hessel zelf al een verzameling ondeugende volksliedjes uit zijn geboortestreek Torhout onder de titel *Het volkslied in West-Vlaanderen*. En jawel hoor, ook voor dit werk was Roger

Hessel één van de inspiratoren. Die man, die volgens Marita De Sterck een ware encyclopedie op het vlak van het volkse lied is, leerde haar liederen kennen waar zij het bestaan niet van vermoedde.

Wij gunnen het u ook met deze brok volkscultuur kennis te kunnen maken!

Marita De Sterck en Gerda Dendooven, *En rijden is plezant. 69 vuile Vlaamse volkse liedjes, tot lering en vermaak van jong en oud*. Van Haelewyck, Leuven, 248p., 17,50 euro.

B.D.

